

Czajka *Vanellus vanellus* – ginący symbol Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego

The lapwing *Vanellus vanellus* – the dying symbol of the Nadwarciański Landscape Park

ADAM KRUPA

62–400 Słupca, ul. Kmicica 15
e-mail: kakrupa@poczta.onet.pl

Słowa kluczowe: czajka, Nadwarciański Park Krajobrazowy, dolina Warty.

W artykule podsumowano dotychczasowy stan wiedzy o populacji czajki gniazdującej na terenach chronionych w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym (ok. 13,5 tys. ha). Nadwarciański PK utworzono w 1995 roku, lecz już w połowie lat 80. XX wieku wykonano tu pierwszy cenzus tego gatunku, wykazując (w obecnych granicach NPK) obecność około 500 par. Czajka była wtedy pospolitym gatunkiem lęgowym, zwłaszcza na nadrzecznych zalewowych łąkach i pastwiskach. Z powodu wysokiej liczebności ptak ten stał się symbolem NPK. Na początku lat 90. XX wieku stan populacji czajki w Parku oceniono na 350–400 par. W roku 1998 policzono 216 par, co oznacza, iż średnie zagęszczenie populacji wynosiło 14,2 pary na 10 km² powierzchni krajobrazowej. Rozmieszczenie i zmiany zagęszczenia populacji przedstawiono korzystając z siatki kwadratów o boku 500 m. Zagęszczenie populacji czajki w obrębie wydzielonych w Parku dziesięciu mniejszych powierzchni próbnych były bardzo zróżnicowane i wahało się od 0,16 do 5,24 par/1 km² (w przeliczeniu na całą badaną powierzchnię) oraz od 4,00 do 10,85 par/1 km² (przy uwzględnieniu jedynie fragmentów powierzchni z wykrytymi lęgami). W latach 2008–2009 wielkość populacji przechodzącej rozród oszacowano na 60 par, a na niektórych powierzchniach próbnych czajka zanikła jako gatunek lęgowy. Tempo zaniku lęgowej populacji czajki w ostatnim ćwierćwieczu wahało się od 3,5 do 5,2 pary/rok. Przyczynami wycofywania się i zaniku czajki są utrata siedlisk i pogarszanie się ich jakości oraz niski sukces rozrodczy. W pracy wskazano na możliwości poprawy stanu siedlisk umożliwiających odbudowę i zwiększenie liczebności populacji czajki.

SUMMARY

The paper summarises the current state of knowledge about the population of lapwings, which nest in the protected areas of the Nadwarciański Landscape Park (ca. 13.500 ha). NLP was created in 1995 but the first census of this species was taken already in the middle of the 1980s and it revealed the presence of ca. 500 pairs (within the current limits of NLP). At that time, lapwing was a common breeding species, particularly in riparian alluvial meadows (Fig. 1, 3, 4, 5). Due to a large size of its population, the taxon became a symbol of NLP (Fig. 2). In the early 1990s, the population of lapwings in the Park was assessed at 350–400 pairs. In 1998, 216 pairs were counted, which means that the average population density was 14.2 pairs per 10 km² of the landscape area. Distribution and changes in the population density are presented with a grid of squares with a side of 500 m. Ten smaller sampling sites were distinguished in the Park, within which the lapwing population density was very heterogeneous and ranged from 0.16 to 5.24 pairs/1 km² (per entire studied area) and from 4.00 to 10.85 pairs/1 km² (taking into account only fragments with the recorded breeding sites; Table 1, Figs 6–9). In 2008–2009 the size of the reproducing population was assessed at 60 pairs, and at certain sampling sites, the lapwing disappeared as a breeding species (Fig. 7). The extinction rate of the breeding lapwing population over the last twenty five years fluctuated between 3.5 and 5.2 pairs/year. The causes of withdrawal and disappearance of lapwing are as follows: depletion of habitats and deterioration of their quality, as well as low reproductive success. Both birds during the hatching seasons and nestlings (Fig. 10) are exposed to a strong pressure from predators and the influence of agriculture. The study indicates the possibilities of improving the habitat conditions, which would enable the reconstruction and the growth of the lapwing population.